

Overweging bij Prediker 1,2; 2, 21-23 en Lucas 12, 13-21

In de afgelopen week was ik met Franka, mijn dochter, een paar dagen kamperen. Met volggepakte fietstassen reden we naar een kleine kampeerboerderij in de buurt van Grave. En elke ochtend, terwijl Franka nog sliep en ik aan de tafel in onze pipowagen zat te lezen, realiseerde ik me hoe simpel het leven kan zijn. Wat heb je nou helemaal nodig? Een plek om te slapen, wat kleren en genoeg te eten. Ik was blij met de zon, met een praatje met de buren, en natuurlijk met Franka. Dat ik een oude broek aan had en al drie dagen hetzelfde shirt, dat we aten van plastic borden en kopjes, ja zelfs dat er geen wifi was – het maakte me allemaal niks uit.

Sterker nog, ik vond het heerlijk, dit eenvoudige leven. En toch, wist ik, als we straks op de terugweg door Grave zouden rijden, zou ik me afvragen of we niet even moesten stoppen bij die leuke kledingwinkel waar uitverkoop was. Waarom? We willen wel: minder plastic, minder afval, minder consumeren, minder vliegen – maar in de praktijk blijkt het vaak lastig. Waar komt die gekke gespletenheid in ons toch vandaan?

In de evangelielezing hoorden we vandaag over een man die Jezus vraagt om als bemiddelaar op te treden in een conflict dat hij met zijn broer heeft. Een conflict dat van alle tijden en van alle plaatsen is: *'Meester, zeg aan mijn broer dat hij de erfenis met mij deelt.'* Het antwoord van Jezus voelt in eerste instantie een beetje als een schok: *'Man, wie heeft mij als rechter of verdeler over u aangesteld? Wacht u voor alle hebzucht!'* Hoezo?, denken we, dat is toch ook oneerlijk? Die broer wil het geld van zijn ouders niet delen en die man krijgt niet waar hij recht op heeft. Waarom reageert Jezus zo afwijzend?

Blijkbaar begrijpen zijn toehoorders het ook niet meteen, want Jezus gaat het uitleggen. Met een parabel over een rijke man die zo'n grote oogst heeft dat hij niet weet waar hij hem moet opslaan. Maar niet getreurd, want hij heeft meteen een plan: hij gaat grotere schuren bouwen zodat alles er wél in past. Maar God zegt tot hem: 'Dwaas! Misschien sterf je morgen al, en voor wie heb je al die moeite dan gedaan?'

Dit is natuurlijk een kritiek op het concrete gedrag van de man, op zijn hebzucht – op het willen bouwen van grotere schuren om alles voor zichzelf te kunnen houden, in plaats van het te delen met de ongetwijfeld grote aantallen mensen die moeite hadden om überhaupt iets op hun bord te krijgen.

Maar het is óók een kritiek op de manier van redeneren. Want als we nog eens kijken naar wat deze man precies zegt, dan valt op hoe vaak het woord 'ik' voorkomt in zijn monoloog: wat moet **ik** doen. Dit ga **ik** doen. **Ik** breek mijn schuren af, **ik** berg heel mijn rijkdom aan koren op. **Ik** zeg tot mijzelf. Het valt ons waarschijnlijk nauwelijks op omdat het precies de manier is waarop wij geleerd hebben te redeneren: is er een probleem, hoe los ik dat op? Maar Jezus' toehoorders stonden waarschijnlijk met hun oren te klapperen: de schaamteloosheid om jezelf zo centraal te stellen. Zo centraal en zo los van God.

Hun manier van denken en spreken leek waarschijnlijk op wat we nu wel kennen uit de islam: Kom je morgen? Ja, inshallah. Ja, als God het wil. Is het gelukt? Ja, hamdullah. Ja, met dank aan God. Uit dit alledaagse taalgebruik blijkt hoezeer men zich ervan bewust is dat ons doen en laten niet losstaat van God. Dat een goede oogst niet enkel het resultaat is van je eigen harde werken, maar een gave van God, en dat je je bij je beslissingen zou moeten afvragen of wat jij wil, ook is wat God wil.

En zo komen we dan automatisch bij Prediker, de eerste lezing. De schrijver is in heel het boek op zoek naar een antwoord op de vraag: wat is de zin van het leven? En hij constateert – zoals

ook wij kunnen constateren, iedere keer als we het journaal kijken of de krant openslaan – dat het leven niet rechtvaardig is. Het goede wordt niet altijd beloond en het kwade te vaak niet gestraft. '*Alles is ijdelheid*' constateert hij. Maar dat is geen morele uitspraak. In het Hebreeuws staat er *hebel*. Dat betekent adem, vleugje wind. Feitelijk zegt hij dus 'alles is vergankelijk'. Het leven is niet eerlijk, en vluchtig als een zuchtje wind. Is het daarmee dan ook niet de moeite waard? Jawel, zegt Prediker, want alles wat het leven werkelijk de moeite waard maakt, wordt ons door God gegeven.

En daarmee kunnen we ook de kritiek van Jezus op de man die om hulp kwam vragen bij een erfeniskwestie begrijpen. Hij vindt dat de man zich met de verkeerde vragen bezig houdt. Zijn ouders zijn nog maar net dood en begraven, en in plaats van zich te bezinnen op wat dit verlies hem zegt over de waarde van het leven, is de man enkel gericht op geld. Of die verdeling van de erfenis nou eerlijk is of niet, dit zou niet zijn grootste zorg moeten zijn.

En los van de grote conflicten over erfenissen en dergelijke, geeft het mij en ons misschien ook een richting van denken als het gaat om onze eigen dagelijkse omgang met geld. In plaats van steeds maar toe te geven aan de impuls om dingen te kopen, simpelweg omdat het kan, kunnen we onszelf misschien af en toe de vraag stellen: is dit wat God wil? Als het leven vluchtig is, en God een wereld wil waarin mensen en natuur in verbondenheid bestaan, is dit dan een goede keuze? Kan ik mijn geld en mijn aandacht ook anders investeren dan in de zoveelste impulsaankoop? Zou het ons lukken om een dag gewoon helemaal niet bezig te zijn met dingen die we kunnen kopen? Kunnen we samen toewerken naar een economie van genoeg?

Hoe dan ook, ik ben op de terugweg maar met een boogje om die leuke kledingwinkel in Grave heengefietst...